

Олег Бадалов

**Ірина Петрівна
Климова**

Чернігів 2004

ББК 85.313 (4УКР) 6

К 49

Бадалов О. Ірина Петрівна Климова. – Чернігів,
2004. – 59 с.: іл.

У книзі розповідається про життєвий та творчий шлях піаністки та педагога Ірини Петрівни Климової. Документальні матеріали монографії з джерел періодичних видань та спогади учнів і колег висвітлюють значний період виконавського та педагогічного шляху І.П. Климової на тлі розвитку музичної культури Чернігова, і дозволяють досягнути різнобічний характер її музичної діяльності.

Видання адресується фахівцям у галузі музичного мистецтва та педагогіки, студентам учбових закладів культури та мистецтв, усім, хто цікавиться музичною культурою Чернігівщини.

© Олег Бадалов, 2004

**АРІАДНА ЛИСЕНКО,
заслужена артистка України, лауреат Першої премії
Всеукраїнського конкурсу піаністів,
професор Національної музичної академії
ім. П. Чайковського**

З надзвичайним хвилюванням і почуттям великої вдячності автору я перегортала сторінки рукопису майбутнього нарису, з яких переді мною поставала цікава, ще така недавня картина нашого духовного життя, картина відновлення та розвитку давніх традицій мистецької Чернігівщини, а насамперед – образ однієї з перших діячок культурно-освітнянського руху Сіверщини другої половини ХХ століття, піаністки та педагога Ірини Петрівни Климової.

Талант І.П. Климової, що розквітнув на чернігівській землі, завжди відкривав серця людей собі на зустріч. Її щирість, відвертість глибоко зворушували. Своїм прикладом служіння мистецтву Ірина Петрівна вселяла надію, віру в краще майбутнє нашої справи та в творчі і духовні сили підростаючого покоління. Педагог від Бога, вона вміла розпізнавати справжні таланти, вміла згуртувати навколо себе ентузіастів мистецької справи. Кожен, хто мав щастя вчитися і співпрацювати з Іриною Петрівною, зберігає добру пам'ять про наставника, вчителя, колегу.

Цей нарис дає можливість пізнати внутрішній світ, з'ясувати деякі секрети творчого довголіття Ірини Петрівни Климової. А з-поміж них, насамперед, те, що

І.П. Климова, навчаючись в учнів Г. Нейгауза, прилучилася до його школи, в становленні і узаasadненні якої неабияка роль належала Україні. Послідовниця завітів Генріха Нейгауза, Ірина Петрівна прагнула якомога більше молоді залучити до музики. Як дійсно творча особистість, вона не лише засвоїла традиції московської фортепіанної школи, але й глибоко їх осмислила і крізь призму свого великого творчого потенціалу та неабиякої ерудиції побачила та розробила шляхи подальшого удосконалення і розвитку попередніх досягнень фортепіанного руху Чернігівщини.

Вміщені у нарисі уривки з газетних статей, а також спогади колег та учнів свідчать про високу оцінку виконавської та педагогічної майстерності Ірини Петрівни Климової сучасниками

Святкуючи сторіччя Чернігівського музичного училища ім. Л. Ревуцького, Ірина Петрівна може наочно побачити результати своєї невпинної, більш як п'ятдесятирічної діяльності з розвитку фортепіанної школи Чернігівщини, яку гідно репрезентують випускники училища в сучасному музичному світі.

Професор Національної музичної
академії України ім. П. Чайковського

АРІАДНА ЛИСЕНКО

Далеко за Уральськими горами, на березі річки Нейва, стоїть містечко Алапаськ. У цьому місті, в родині інженера-механіка Петра Климова, 23 березня 1927 року народилася Ірина Петрівна Климова.

Перші дитячі спогади Ірини Климової, перші враження від навколишнього світу пов'язані з музикою. Родина Климових була надзвичайно музикальною. Бабуся закінчила Санкт-Петербурзьку консерваторію, де навчалася у фортепіанному класі Антона Рубінштейна. Добре володіла фортепіано і мама, а у батька був гарний баритон. Вечорами у будинку Климових збиралося товариське коло: читали, співали, обговорювали справи і події тощо. Обов'язковою частиною цих вечорів було музикування: Петро Климов співав арії з опер та романси під акомпанемент дружини, а потім звучала музика Бетховена, Ліста, Шопена, Рахманінова у блискучому виконанні бабусі. Саме вона стала першою вчителькою фортепіанної гри маленької Ірини. Бабуся почала навчати її, коли дівчинці ледь-ледь виповнилося чотири роки. Урок тривав дві години: першу годину грали вправи та гамми, а другу – працювали над п'єсами. Після декількох місяців занять маленька Іринка стала повноправною учасницею домашніх концертів.

1933 року родина Климових переїжджає до міста Лисьва, куди був переведений на роботу батько. Ірина Петрівна згадує, що в Лисьві вона дуже часто виступала в концертах, грала багато творів, які вивчила з бабусею. Серед них – Соната Ре мажор Й.Гайдна, Соната № 19 Фа мажор В.Моцарта, Експромт ля бемоль мажор Ф. Шуберта та інші.

м. Лисьва. 1935 р.

1936 року родина Климових переїздить до міста Вика Московської області. Ірина продовжує заняття з бабусею. Незабаром у Москві розпочинає свою роботу Спеціалізована музична школа для обдарованих дітей. Родина Климових приходить до висновку, що лише в умовах спеціалізованого навчального закладу під наглядом провідних музичних педагогів країни, в багатому на мистецькі події місті можливий справжній розвиток творчих здібностей дівчини. Бабуся починає готувати її до складання вступних іспитів.

Незадовго до початку Другої світової війни бабуся відвозить свою онуку до Москви. Там Ірина складає іспити до Спеціалізованої школи для обдарованих дітей при Московській консерваторії.

Іспиту передувало прослуховування. На ньому маленька абітурієнтка виконувала Етюд І.Крамера, Сонату фа мінор №1 Л.Бетховена, Мазурку фа мінор Ф.Шопена. Екзаменаційну комісію очолював видатний музикант і педагог, професор Олександр Борисович Гольденвейзер. Після прослуховування І.Климова, серед небагатьох відібраних дітей, була допущена до складання іспиту. Коли юна піаністка зайшла до аудиторії, де відбувався іспит, то Олександр Борисович, лагідно посміхнувшись до неї, спитав: „Ну що, ще раз зіграєш нам мазурку Шопена?”

м. Вика. 1936 р.

Гольденвейзер звернув увагу на обдаровану дівчинку і направив її до класу професора С.Фейнберга, свого колишнього учня. Розпочалися заняття. Уроки з фаху проходили тричі на тиждень: двічі – з асистентом, а один раз на тиждень заняття проводив С.Фейнберг. Дівчинка була захоплена заняттями, отримувала схвальні відгуки від С.Фейнберга та О.Гольденвейзера, але початок війни змусив перервати заняття.

Лихоліття воєнних років І. Климова пережила в Маріуполі. Щоб якось прогодуватися, було продано сімейний рояль. Через відсутність інструменту перервалися регулярні заняття музикою. Вихід з цієї ситуації знайшла бабуся. Вона безкоштовно займалася музикою з дітьми сусідів. За це вони дозволяли Іринці приходити грати на їхньому фортепіано. Свято Перемоги родина Климових зустріла в одному з маленьких селищ Одеської області. Влітку туди приїздила

на відпочинок артистка Одеського оперного театру. Якось вона почула гру Ірини. Розгледівши музичний хист дівчини, артистка запропонувала їй допомогу у підготовці до вступу в музичне училище. Дівчина радо погодилася. Хоча заняття були короткотривалими, їй вдалося підготувати екзаменаційну програму і скласти вступні іспити до Одеського музичного училища, студенткою якого вона стала 1946 року.

Згадує І.П. Климова:

„То був дуже складний, але цікавий час. Всі ходили у військовій формі. Пам’ятаю одного зі своїх однокурсників – Женю Батистика, який повернувся з фронту 18-річним юнаком, повернувся... без ноги. Таких, як він, дітей війни, приймали до училищ, інститутів практично без іспитів... Я жила дуже бідно. Ходила у солдатських чоботах, мешкала в гуртожитку, але, незважаючи на злиденний час, атмосфера в одеському музичному середовищі була дуже творчою.”

Післявоєнні роки – це особливий час в житті країни. Атмосфера перемоги, початок нового мирного життя, усвідомлення себе як народу-переможця – ці настрої вирували в суспільстві і впливали на всі сфери життєдіяльності. Люди, що повернулися з евакуації та з фронту, були сповнені бажанням надолужити вкрадений війною час, прагнули вчитися і працювати.

Одеса завжди належала до тих міст, яким була притаманна особлива аура. Цьому сприяло багато факторів: вдале розташування міста на чорноморському узбережжі; багатонаціональний склад мешканців міста, завдяки чому в мистецькому обличчі Одеси переплелися різні культурні течії; надзвичайні за красою пам’ятки архітектури тощо. Важливим фактором розвитку мистецької атмосфери в місті було те, що „...в Одесі навчаються музиці майже всі. Немає родини, де дитина не займалася б музикою” (2, с.

149). Вирувало в місті і концертне життя. Мало хто з відомих музикантів оминув у своїх гастрольних турне Одесу. Мабуть, поєднання всіх вищенаведених факторів і зумовило появу в Одесі такої кількості видатних музикантів сучасності. „Одного разу група харківських педагогів намагалась навіть науково обґрунтувати причину розквіту обдарувань в Одесі” (2, с. 149). В Одеському музично-му училищі Ірина Климова навчалася у Олександрі Марківни Плешицер (1896-1966), яка закінчила Одеську консерваторію 1916 року у класі М. Старкової (учениці В. Дроздова, який навчався у Г. Єсипової); удосконалювала

Ганна Май

майстерність в Московській консерваторії, брала уроки у М. Метнера. Починаючи з III курсу, Ірина Петрівна вчилася у класі Г.З. Май. Ганна Захарівна Май закінчила 1941 року з відзнакою Одеську консерваторію по класу М. Старкової. В роки війни вона творчо спілкувалася з представниками московської фортепіанної школи: вчилася по класу фортепіано у Я. Флієра та Я. Зака, по класу органа – у О. Гедіке, працювала концертмейстером у Д. Ойстраха. Зараз Ганна Захарівна Май працює в Одеській державній музичній академії імені А. Нежданової.

Ірина Петрівна згадує, що поява Г.З. Май серед викладачів училища привнесла у стиль роботи фортепіанного відділу нові віяння, що були пов'язані, значною мірою, з традиціями московської фортепіанної школи. В класі Г.З. Май Ірина Климова оволоділа великим репертуаром. Грала етюди Шопена, Ліста, Скрябіна, п'єси Гріга, Рахманінова, Шумана, Шуберта, сонати Моцарта, Бетховена тощо; також вивчила декілька прелюдій

Л. Ревуцького, який тоді був новітнім композитором, а не тим класиком, яким він є зараз.

Дипломною програмою І.П. Климової на державних іспитах були Концерт для фортепіано з оркестром Е. Гріга, поліфонічний твір І.С. Баха, цикл п'єс прибалтійського композитора А. Жилінскіса, Етюд до мінор, тв. 10 Ф. Шопена.

Якщо пригадати, з яким рівнем підготовки вступила до музичного училища Ірина Климова, то не можна не дивуватися складності виконуваних нею на державному іспиті творів. Зрозуміло, домашні заняття з бабусею, випускницею Санкт-Петербурзької консерваторії, та навчання, хоча і короткотривале, у спеціалізованій школі при Московській консерваторії в класі професора С.Фейнберга – це гарне підґрунтя для розвитку музичних здібностей. Але воєнні роки, часті переїзди з місця на місце, епізодичність занять загальмували піаністичний розвиток учениці, відкинули його назад. Як казав Антон Рубінштейн: „...коли день не граю...”, а коли – місяць, а – рік?.. Відновленню навичків та поверненню техніки сприяла велика, багатогодинна робота за інструментом.

Згадує І.П. Климова:

„Я прокидалася дуже рано, йшла в училище. О шостій ранку вже грала. Використовувала для занять за роялем кожную вільну хвилину. Святим для мене була неділя: тоді грати можна було скільки завгодно, доки чергові не виганяли з класу. В тих заняттях мене ніхто не контролював, адже жила я в гуртожитку одна, без мами. Все робила сама...”

Завдяки своїй наполегливості Ірина Климова зробила великий крок у розвитку музичних здібностей: від епізодичних занять напередодні вступу до училища – до виконання на державному іспиті складних фортепіанних творів.

Мабуть, однієї наполегливості студентки було б замало для досягнення таких високих результатів. Важливим фактором був вплив і підтримка педагогів з фаху: Олександри Марківни Плецицер та Ганни Захарівни Май. „Ганна Захарівна завжди вірила в мої сили і можливості, а тому висувала в кожний концерт, в кожний конкурс. Пригадую, на одному з училищних конкурсів на краще виконання творів Ф.Шопена я грала його Вальс сі мінор та Експромт”, – говорить Ірина Петрівна. Завдяки визнанню її творчих намагань і прагнень педагогами, І.Климова з перших курсів училища відчула, що музика є її покликанням і буде її Професією.

Пройшли роки, і Ганна Май приїхала до Чернігова з групою скрипалів, яким вона акомпанувала. Якимось чином вона дізналася, що І.П. Климова працює в училищі, і завітала до неї. Відбулася дуже тепла зустріч колишньої вчительки й учениці, а тепер колег...

Розглядаючи розвиток піанізму І.П. Климової за часів навчання в Одеському музичному училищі, можна окреслити декілька його причин: особистісне бажання вчитися, викликане закладеними в дитинстві основами та підбурюване вірою педагогів з фаху в її сили; активне концертування І.Климової (класні вечори, конкурсні виступи, урочисті концерти тощо), тобто набуття виконавсько-сценічного досвіду; виконавський вплив педагогів з фаху, які були дієвими музикантами і взірцем для своїх учнів; загальна піднесена мистецька атмосфера в Одесі у післявоєнний час.

1950 року І. Климова закінчила Одеське музичне училище, отримавши диплом з відзнакою. Згідно направлення, вона поїхала до міста Чернігова працювати викладачем по класу фортепіано в дитячій музичній школі.

Згадує І.П. Климова:

„Державні іспити скінчилися і нас, студентів, викликали, до директора. Ми повинні були отримати направлення на роботу. Як кращій за результатами навчання, мені дозволили першій обирати місце призначення. Я мала можливість залишитись в Одесі, щоб продовжувати навчання. Тоді, певна річ, моє життя склалося б інакше. Але тяжкі умови життя змусили мене призупинити навчання і піти працювати. Тому, Чернігів – це випадковість, яка стала для мене Долею”.

Ірина Петрівна приїхала до Чернігова, де її радо зустріли педагоги музичної школи. Тоді директором школи була Ольга Іванівна Іванова. Серед викладачів були А. Курдюмов, який згодом закінчив Ленінградську консерваторію по класу фортепіано у професора П. Серебрякова, працював скрипаль А. Симкін, піаніст Г.Маслюк та інші музиканти. Школи, як такої, фактично не було. Робота проходила у загальноосвітній школі №10, де

1952 р . під музичну школу було пристосовано класну кімнату. Цей клас було поділено на декілька приміщень фанерними перегородками. Звичайно, ніякої звукоізоляції не було; працювати було важко, адже все, що діялось в сусідніх класах було добре чути і заважало зосередженій роботі. Ситуація трохи змінилася, коли під дитячу музичну школу відвели три класні кімнати в приміщенні загальноосвітньої школи № 2 (зараз – Художній музей).

Згадує І.П. Климова:

„Чомусь викладачі музичної школи вирішили, що мене призначать директором школи. Коли ж я почула таку пропозицію, то рішуче відмовилась. Я й зараз пам'ятаю, як я аргументувала своє небажання керувати: „Ні, ні, ні, мені мама не дозволяє”. Для мене головним було лише одне – музика; я прагнула одного – грати і тільки грати”.

І вона грала... Виконувала в концертах камерні дуети для скрипки та фортепіано разом з А. Сімкіним, в ансамблі з А. Курдюмовим виконувала Концерт для фортепіано з оркестром Едварда Гріга, грала вибрані твори для фортепіано соло.

Важливою рисою концертно-виконавської діяльності І.П. Климової та її шкільних колег була освітньо-мистецька риса. В той час практично не існувало діяльності філармонії в сучасному сенсі і сучасних формах. І тому музична школа виконувала культурно-мистецьку місію. „Я не забуду ніколи, якими піднесеними та урочистими були для нас шкільні концерти: і класні вечори, і тематичні, і звітні, і перехідні. Це були справжні свята!” – говорить Ірина Петрівна.

Працюючи в музичній школі та, деякий час, в педагогічному інституті, Ірина Петрівна увійшла в коло місцевої інтелігенції, поступово відкрила для себе літературне товариство нашого краю.

Згадує І.П. Климова:

„Я відкрила для себе надзвичайно цікавих людей, які утворили літературний осередок Чернігова. Завдяки спілкуванню з ними я познайомилась з великим пластом незнаної для мене літератури. Ми часто збиралися на літературні читання. Спочатку слухали вірші і прозу, потім я грала. Грала багато і слухали мене дуже уважно. Я відчувала, що моя гра, моє мистецтво їм потрібні. Мої слухачі знаходили в музиці якусь відряду, відривалися від буденності”.

В літературно-мистецькому середовищі Ірина Петрівна Климова знаходить себе як виконавця. Увага слухачів стимулює її творче зростання: розширюється репертуар, піаністка поглиблює набуті в училищі уміння і навички. Таким шляхом йшло багато музикантів.

„Поштовх для розвитку я отримав, опинившись в середовищі художників. Я вважаю, що якби я в Москві не попав туди, то, можливо, згаснув би, тому що в моєму житті ніколи не було музичного оточення. Спілкування з членами групи „Світ мистецтва”, вихід із суто музичного середовища в бік образотворчих мистецтв і символістської літератури допомогли мені, значно збагатили. Мені було притаманне уявлення, що моя музика нікому не потрібна. Опинившись в оточенні художників, я раптом побачив, що є люди, яких цікавить моє мистецтво, для них є сенс грати і вивчити те, що їх приваблює. Я вважаю, що творчі знайомства з художниками, письменниками дуже корисні...” (1, с.37). Так розповідає про своє становлення як виконавця К.М. Ігумнов. Такого ж впливу мистецького кола в Чернігові зазнала І.П. Климова. Вона відіграла значну роль у поновленні мистецьких традицій Чернігова, яскравим прикладом яких були і є літературно - музичні вечори в садибі родини Коцюбинських. Ці традиції Чернігівщина пронесла крізь вир революції і воїн. І зараз провідні митці міста збираються в Літературно-меморіальному музеї М.М. Коцюбинського, і проходять художні виставки, і звучить Слово і лунає Музика... Але цьому передувала велика робота.

Згадує І.П. Климова:

„Перше моє враження від Чернігова було жахливим. Місто тоді лежало в руїнах, все було понівечено, пошматовано. Війна не пощадила нікого і нічого: було зруйновано житлові будинки, школи, лікарні, пам'ятки

архітектури, була винищена значна частина міського населення. Коли я побачила весь цей жах, я заплакала...”

Але поступово життя відроджувалося, місто розбудовувалося, підросли діти. На очах Ірини Петрівни Чернігів ставав таким, яким він є зараз: пролягли крізь місто широкі проспекти, вирости нові будинки, було відкрито школи, засяяли золотом собори, почали працювати музичні школи та музичне училище, музика ставала необхідною частиною життя міста.

1953 року здійснилася заповітна мрія І.П. Климової: вона продовжила навчання в одному з найушлавлених музичних учбових закладів світу – в Московському музично-педагогічному інституті ім. Гнесіних. Навчання у представниць Московської фортепіанної школи, сприйняття і усвідомлення їх виконавсько-педагогічних оглядів зумовило цей вибір І.П. Климової. Той мистецький потенціал, що вона отримала в Одеську музичному училищі від своїх вчителів О.М. Плешицер та Г.З. Май надавав сили до подальшого оволодіння мистецтвом. Активна концертна діяльність молодшої викладачки-виконавиці не давала втратити набутих навичок та піаністичної форми. Спілкування з мистецькими особистостями міста (як з літераторами, так і з колегами-музикантами) змушувало Ірину Петрівну прагнути досконалості в оволодінні професією піаніста і викладача, а це було можливо лише у вищому навчальному закладі.

Ірина Петрівна готувала до вступних іспитів програму, якою закінчувала музичне училище. З цими творами вона приїхала до Московського музично-педагогічного інституту ім. Гнесіних, де її прослухав тодішній директор О. Муромцев. Він схвально сприйняв гру Ірини Климової.

Згадує І.П. Климова:

„Я грала те, з чим закінчувала училище. Можливо, я щось втратила в плані академічності виконання (на що звернув мою увагу О.Муромцев), але я не втратила піаністичної форми. Адже я продовжувала кожного дня займатися. Вставала о шостій ранку, як в училищні роки, і йшла в школу – грати, бо інструменту я тоді власного не мала”.

Вступні іспити Ірина Петрівна згадує як хвилюючу мить у своєму житті. Вагомість події, уславлені музиканти – члени приймальної комісії (О. Муромцев, Л. Брумберг, Д. Готліб, О. Готліб, О. Йохелес та інші) – це створювало бентежний настрій і хвилювання. Але вступні іспити скінчилися і Ірина Климова була зарахована до складу студентів фортепіанного факультету Московського музично-педагогічного інституту ім. Гнесіних. Радощам нової першокурсниці не було меж...

Педагогом І.П.Климової з фаху став В.Ю. Тілічєєв. Ірина Петрівна згадує свого викладача як надзвичайно інтелігентну особистість і в музиці, і в житті: „Він був такий собі „русак”. Ніколи не підвищував тону в розмові, ніколи не гримав”. Широта його натури, його витримка, вміння бачити в людині найкраще, відкидаючи тимчасові або випадкові вади, вплинули на Ірину Петрівну і залишились в її особистісній педагогіці; мабуть, від Тілічєєва як художника Ірина Петрівна сприйняла тяжіння до композиторів-ораторів: Л. Бетховена, Ф. Ліста, С. Прокоф’єва, що проявилось потім в її виконавській і педагогічній діяльності.

Згадує І.П. Климова:

„На роялі мого вчителя стояв портрет Нейгауза з дарчим написом... В роботі він зосереджував увагу на музиці Баха. Дуже ретельно і багато працював над сонатами В. Моцарта, який був його улюбленим композитором, схилився перед творчістю М. Мусоргського,

С. Рахманінова. Володимир Юрієвич прищепив мені любов до музики С. Прокоф'єва, який був в ті часи в опалі.

На державні іспити я готувала зі своїм педагогом Партиту І.С. Баха, здається мі мінор, Концерт для фортепіано з оркестром № 3 С. Прокоф'єва, „Картинки з виставки” М. Мусоргського. Саме тоді до Москви приїздив симфонічний оркестр із США, який виконував „Картинки з виставки” в оркестровці М. Равеля. Мене особливо вразило своєю величністю та міццю виконання „Богатирських воріт”. Коли ми працювали над твором М. Мусоргського, В. Тілічєєв демонстрував мені репродукції картин Г. Гартмана, які тоді були бібліографічною рідкістю. Це було дуже цікаво і пізнавально, змушувало працювати уяву, поглиблювало образні характеристики виконуваного твору. Я вважаю, що головним художнім принципом В. Тілічєєва в роботі зі студентами був принцип академічного підходу до вивчаємої музики.”

Камерний ансамбль у І.П. Климової викладав О.Готліб. Його перекладення перлин світової музики для фортепіанного ансамблю широковідомі піаністам.

Згадує І.П. Климова:

„О. Готліб викладав в мене фортепіанний ансамбль. Часто він запрошував нас, студентів, до себе додому. У вітальні стояли два роялі. Ми працювали, потім він багато чого розповідав про музику, мистецтво взагалі, про видатних музикантів, ділився думками”.

Педагогічною практикою І.П. Климової керував знаний методист, учень Г. Нейгауза – М.Є. Фейгін.

В період навчання І.П. Климової в Московському музично-педагогічному інституті ім. Гнесіних відбувається остаточне формування засад її особистості – виконавця і педагога. Спілкування з видатними музикантами школи Нейгауза, сприйняття традицій московської фортепіанної школи, перебування в московському культурному

середовищі сприяло розвитку мистецької особистості І.П. Климової.

Згадує І.П. Климова:

„По приїзді до Москви я набиралася величезних вражень. Концерти, театри, галереї, зрештою, сама аура Москви, – мистецького центру країни, – все це підживлювало мене чимало років. І навіть сьогодні, по прошесті значного часу, я відчуваю цей вплив.”

1962 р.

Закінчила своє навчання Ірина Петрівна 1959 року, отримавши чотири кваліфікації: соліст, артист ансамблю, концертмейстер, викладач.

1961 року було відновлено роботу Чернігівського музичного училища. Тоді ще не було двох великих корпусів, не було більш як ста викладачів та трьохсот тридцяти студентів, не було такої матеріальної бази, яку має училище зараз. Не було нічого. Було лише бажання вчити і вчитися.

Згадує І.П.Климова:

„Училищу виділили третій поверх теперішнього другого навчального корпусу. Матеріальна база була дуже слабкою, гарних інструментів не було, лише згодом з’явився рояль – ленінградський „Красный Октябрь”.

Ірина Петрівна була запрошена очолити фортепіанний відділ училища.

Згадує І.П. Климова:

„Розпочинати було досить важко. У нас була гостра нестача кадрів. Зі мною починали такі викладачі фортепіанної гри, як Л. Гребенюк, В.Шульгіна, М. Арехова, М. Д’яченко. За направленнями приїздили працювати по закінченні консерваторій молоді викладачі,

але надовго не затримувались. Це створювало незручності в роботі відділу”.

Свою головною метою на посаді завідувачки фортепіанного відділу І.П. Климова вважала формування педагогічного колективу піаністів. Саме колективу, а не просто групи співробітників, бо коли є колектив одностудійців, то є позитивні результати в роботі, є традиції, є основа. Перед тим, як фортепіанний відділ Чернігівського музичного училища постав як колектив

1972 р.

одностудійців пройшло декілька років. Ірина Петрівна вважає, що приблизно в першій третині 70-х років завершується формування відділу як творчої одиниці, відбувається формування традицій, розроблюються напрями роботи, за якими фортепіанний відділ живе і працює сьогодні під керівництвом Є.А. Борисової.

Згадує І.П. Климова:

„В училищі фортепіанний відділ користувався повагою. Нас шанували. Кращі класи – піаністам. Кращі інструменти – піаністам. Цю любов і повагу нам важко було завоювати, а ще важче було втримати. Наш відділ приймав дуже активну участь в мистецькому житті училищі. Ми організовували концерти, тематичні вечори, акомпанували інструменталістам, адже спочатку не було окремих фаховиків з камерного та концертмейстерського класів”.

Дуже важливим фактором існування фортепіанного відділу, очолюваного І.П. Климовою, була концертно-просвітницька діяльність викладачів та учнів на теренах області.

Згадує І.П.Климова:

„Не залишилося в нашій області жодного міста, містечка або селища, де б ми не грали. Нас гарно приймали, дуже уважно слухали. Оплески не завжди були важливими для нас тоді. Головне, що нас *слухали* ”.

Грає Ірина Климова

Ці концерти були важливими для поширення фортепіанної культури в області: для слухачів це було музичне пізнання, відкриття нового культурного шару, для деяких підлітків – вибір професії; для виконавців-педагогів – професійне орієнтування, знаходження майбутніх учнів, а для виконавців-студентів – набуття виконавського досвіду.

Ірина Петрівна розуміла, що виконавець народжується з практики, тому найбільш здібних і перспективних учнів вона виводила на концертну сцену: всі студенти Ірини Петрівни приймали участь в звітних концертах класу, виступали на підприємствах, в музично-драматичному театрі імені Т.Г. Шевченка, брали участь у концертах духового оркестру Чернігівського Вищого військово-авіаційного училища льотчиків. Так, студентка

фортепіанного класу І.П. Климової Людмила Паливода виконувала з духовим оркестром Концерт для фортепіано з оркестром № 2 С. Рахманінова, Людмила Хусед – Концерт для фортепіано з оркестром Е. Гріга, Інна Віннікова грала сюїти С. Рахманінова в ансамблі з І.П.Климовою. Створений Іриною Петрівною разом з Інною Вінніковою фортепіанний дует розпочав систематичні виступи 1980 року, коли І. Віннікова, закінчивши Львівську консерваторію, почала працювати в Чернігівському музичному училищі.

Фортепіанний дует І.П. Климової та І. Віннікової презентував слухачам твори українських, російських, західноєвропейських, радянських композиторів. В концертах дуету звучали сюїти С. Рахманінова, увертюра з опери М. Лисенка „Тарас Бульба”, твори М. Мійо, А. Хачатуряна та інших композиторів.

1976 р.

Згадує І.П. Климова:

„Наш дует виступав не лише в Чернігові. Запам'яталися поїздки до Куликівки, Козельця, Городні, де нас дуже тепло приймали. Повинна сказати, що співпраця з І. Вінніковою багато дала мені в плані особистісного творчого зростання. Фортепіанний ансамбль – це окрема сфера музикування, не схожа на інструментальний або вокальний дует. Я відкривала для себе щось нове в творах, які ми виконували з Інною, хоча знала їх раніше. Мабуть, це йшло від неї. Віннікова була дуже працелюбною, старанною, усіляко проявляла свій ентузіазм під час репетицій і виступів, підштовхувала мене до відкриття нового в добре знаній музиці”.

Ірина Петрівна Климова з учнями

Багато років Ірина Петрівна працювала головним концертмейстером в Чернігівському обласному академічному музично-драматичному театрі імені Т.Г. Шевченка. За її участю були підготовлені численні спектаклі і концертні програми. З сольною концертною

програмою Ірина Петрівна виступала на відкритті театру. Вона виконувала тоді твори Ф. Шопена, С. Рахманінова, О. Скрябіна.

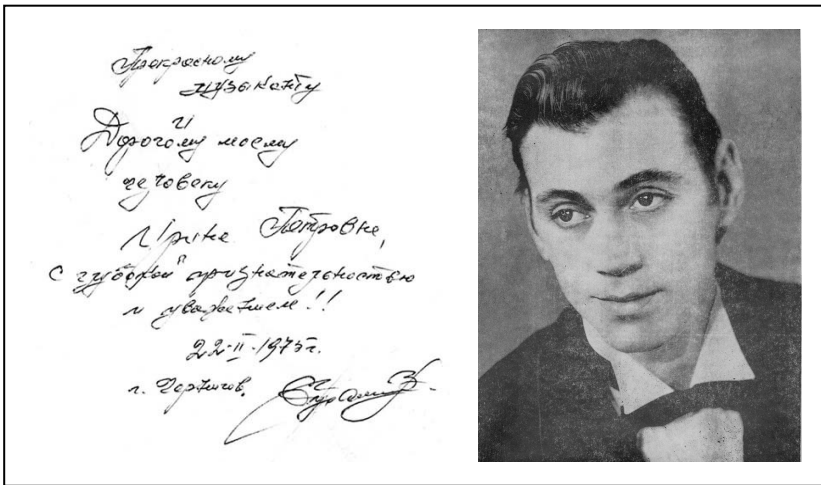
Згадує І.П. Климова:

„Працювати в театрі було досить складно. Доводилося робити все: вчити сольні партії з вокалістами, акомпанувати хору, навіть супроводжувати грою танці, що тривало, здається, безкінечно. Кожне па, кожен рух танцюристи повторювали безліч разів і, звісно, я – за фортепіано – теж.

Коли готували оперні вистави С. Гулака-Артемовського „Запорожець за Дунаєм”, М. Аркаса „Катерину”, Б. Олександрова „Весілля в Малинівці”, К.Лістова „Севастопольський вальс”, то мені доводилося грати на всіх репетиціях: і тоді, коли починали вивчати партії солісти, і тоді, коли співав хор, і тоді, коли відбувалися зведені репетиції і всілякі „прогони”. Було важко, але що ж було робити? Адже оркестрових репетицій було обмаль – дві-три репетиції – і на сцену. Тому мені як концертмейстеру доводилось грати все-все-все. Коли я це згадую зараз, то не розумію, що ж мене змушувало там працювати? Мабуть, моя любов до театрально мистецтва. Я пригадую гарного диригента Віталія Витковського. З ним було легко працювати: доброзичливий, приятний, дуже професійний. Пригадую режисерів: Добровольського, Рудницького, Вельяминова”.

Плідною була співпраця І.П. Климової зі співаками. Концерти камерно-вокальної музики за участю Ірини Петрівни, яка була справжнім співавтором інтерпретації та рівноправним партнером співака, проходили з незмінним успіхом як в Чернігова, так і за межами міста. Неодноразово вона акомпанувала солісту Великого театру СРСР, лауреату Державної премії, заслуженому артисту Російської Федерації Івану Скобцеву; виступала у камерно-

вокальних дуетах із солістом Київського оперного театру, народним артистом УРСР Миколою Кондратюком; виконувала романси Рахманінова та пісні сучасних українських композиторів з народним артистом України, солістом Чернігівської філармонії Віктором Субачевим.

Фотопортрет В. Субачева з дарчим написом
Ірині Петрівні Климовій. 1975 р.

Великого резонансу набували виступи І.П.Климової в якості солістки з духовим оркестром Чернігівського Вищого військово-авіаційного училища льотчиків – головний диригент та художній керівник Григорій Борисович Кункін. З духовим оркестром училища льотчиків Ірина Петрівна виконувала Концерт для фортепіано з оркестром № 3 Л. Бетховена (I ч.), Концерт для фортепіано з оркестром № 1 П. Чайковського (III ч.), Концерт для фортепіано з оркестром А. Кос-Анатольського (I ч.), Концерт для фортепіано з оркестром Е. Гріга (I ч.).

Багато виступів І.П. Климова мала з сольними програмами, що включали твори І.С. Баха, Л. Бетховена, Ф. Шопена, П. Чайковського, С. Рахманінова, О. Скребіна, С. Прокоф'єва, Д. Шостаковича, М. Лисенка, Л.Ревуцького

та інших композиторів. У золотому фонді записів Чернігівського радіо зберігаються плівки, на яких зафіксоване виконання Іриною Петрівною багатьох перлин світової музичної класики.

Але педагогічна робота залишалася провідною сферою діяльності І.П.Климової. В Чернігові і області не знайти жодної музичної школи, де б не працювали її випускники: учні з фаху, учні з камерного ансамблю та концертмейстерського класу, учні з загального фортепіано.

1982 р.

Багато-хто з колишніх студентів Ірини Петрівни працює зараз в Чернігівському музичному училищі ім. Левка Ревуцького. Здобувши вищу освіту в консерваторіях і музичних інститутах, вони розвивають започатковані Іриною Петрівною традиції, передають їх своїм учням.

За багаторічну плідну виконавсько-педагогічну діяльність Ірина Петрівна Климова була відзначена

численними подяками та грамотами, нагороджена урядовими нагородами: „За доблесну працю”, „За трудову доблесть”, „За багаторічну сумлінну працю”, „Захиснику Вітчизни”, їй було присвоєно почесне звання Відмінника середньої спеціальної освіти України.

Дочка Ірини Петрівни – Олександра Климова також музикант. Вона працює в Чернігівській дитячій музичній школі № 2 викладачем фортепіанної гри.

“І моя дочка, і моя онука йдуть шляхом мистецтва: Олександра обрала музику своєю професією, а Катруся навчається в музичній школі. Я вважаю, що вибір моєї дочки зумовило те, що з дитинства вона була оточена музикою”, – говорить І.П.Климова.

Більше половини століття віддала Ірина Петрівна Климова служінню музиці. 2001 року вона залишила викладацьку роботу і вийшла на заслужений відпочинок, але і досі колишні учениці звертаються до неї за порадою, діляться своїми радощами і турботами.

Говорить І.П.Климова:

“Я пройшла нелегкий шлях, але шлях надзвичайно вдячний. Мені є що і кого згадати. Хочу побажати своїм молодшим колегам, наступним поколінням музикантів, щоб вони продовжували наші традиції, не піддавалися впливу масової культури, слухали і грали справжню музику і знаходили в ній чарівність. Музика - це той скарб, яким треба ділитися, не сподіваючись на винагороду.

За довгий час своєї роботи на освітянській ниві, а особливо за останнє десятиріччя, коли брудна хвиля масової культури затопила все навкруги, я впевнилася в тому, що головним покликанням педагога, головною метою викладача будь-якої спеціалізації повинно бути, перш за все, виховання Людини.”

23 березня, у День народження Ірини Петрівни Климової, не замовкає домашній телефон: з усієї Чернігівської області, з-за кордону лунають вітальні слова учнів і колег, лунають слова, сповнені любові і вдячності за колись відкритий Вчителем шлях до мистецтва.

СТАТТІ, МАТЕРІАЛИ^{**}

І. Климова

Деякі питання роботи над музичним твором.

Фортепіанний відділ музичного училища звернувся до мене з проханням викласти сутність моїх музично-педагогічних принципів. Готуючись до розмови, я багато чого пригадала, дещо осмислила по-новому. Звісно, з плином часу багато що втрачено, але основні засади моєї діяльності я можу охарактеризувати. Вести мову про якісь специфічні прийоми гри, прийоми звуковидобування, прийоми роботи з учнем за межами класу я вважаю недоцільним. Така розповідь має бути підкріплена показом за

* * Упорядкування та загальна редакція Є.А. Борисової

фортепіано, грою учня та педагога, зрештою, спілкуванням з аудиторією і учнем. Тому я вирішила піти по шляху з'ясування стилістичних проблем виконання фортепіанних творів. Проблема стилістично вірного виконання творів завжди була актуальною. Кожен композитор, як син свого часу, віддзеркалював у власних творах інтонаційно-образну тематику, що панувала тоді в мистецтві. Говорити про моє бачення особливостей виконання творів того чи іншого автора я можу з огляду на свої переконання та смаки.

Перш за все, хочу сказати, що учні приходили до музичного училища дуже різні за своєю підготовкою, за рівнем загального та музичного розвитку. Безперечно, учні периферійних шкіл, у своїй більшості, були менш розвиненими як технічно, так і художньо, ніж учні з Чернігова. Але ми, педагоги фортепіанного відділу, прагнули навчати навіть не дуже перспективних студентів, маючи на увазі, що вони повернувшись до своїх музичних шкіл викладачами, будуть розвивати наші традиції на місцях.

Головну увагу в роботі зі студентом я приділяла, звісно, технічному розвитку, адже якщо нема техніки, то багато чого нема. Інколи відсутність технічного підґрунтя, навіть у видатних музикантів, компенсується високим художнім рівнем виконання, але студент, ерудиція якого, здебільшого, не досить висока, не має того художнього досвіду, що може компенсувати відсутність технічної бази. Обов'язковою моєю вимогою до учня було оволодіння всіма видами гам: гама в різних видах, арпеджіо, акорди тощо. Ще Гілельс казав, що гами – це основа техніки. Щодо вправ, я завжди підбирала їх індивідуально для кожного учня, виходячи з тих чи інших проблем, які виникали при вивченні певного твору.

Основа основ підготовки піаніста – це оволодіння поліфонією. Вокаліст має справу з одноголосою музикою, інструменталісти, в більшості своїй, теж грають одну лінію, а піаніст завжди має справу з поліфонією, адже найпростіша мелодія з акомпанементом являє собою певну поліфонічну структуру. Виходячи з цього, учень повинен розвивати увагу, скеровану до різних ліній або голосів. Складність в тому, що ці лінії або голоси різні за змістом: різний характер, різна динаміка; кожний голос має самостійне мелодичне значення. Таким чином, головна складність виконання поліфонічних творів походить від необхідності свідомо вести кожен голос, що важко не тільки психологічно, але й технічно.

Мої студенти починали роботу над поліфонією з двоголосих творів, поступово приходили до виконання творів з трьома голосами і дуже рідко виконували чотириголосні; виконували поліфонічні твори багатьох композиторів, але перш за все І.С. Баха, який є основою основ поліфонічної музики.

Виконання творів І.С. Баха вимагає володіння певною технікою – поліфонічною, про труднощі якої я згадувала вище. Але є у Баха поліфонічні твори, які можна використовувати, як технічну вправу. Про це писав Г. Нейгауз у своїй книзі „Про мистецтво фортепіанної гри”, де переліковував прелюдії з ДТК, наводячи їх в якості приклада високохудожньої вправи.

Одним з головних завдань виконання поліфонічного твору студентом я вважала розкриття художнього змісту цього твору . Однак, не завжди учню вдавалося відірватися від суто технологічних задач. Тому я прагнула розбудити уяву моїх студентів, змушуючи їх ознайомлюватись з працями А. Швейцера, Б. Яворського, Я. Мільштейна, багато розповідала сама. До речі, книга А. Швейцера,

присвячена І.С. Баху, є моєю улюбленою книгою про цього композитора.

Проблеми виконання В.А. Моцарта – це проблеми звучання. Виконуючи твори Моцарта учень повинен пам'ятати, що в часи Моцарта рояль був не таким, як зараз. Це стосується, перш за все, педалі. Фортепіанна педаль не відігравала такої великої ролі в часи Моцарта, як сьогодні. І звук тоді був не такий протяжний як на сучасному роялі. Учень повинен пам'ятати, що педаль у Моцарта треба використовувати дуже обережно; з цим пов'язана проблема артикуляції: звучання повинно закінчуватися зі зняттям пальців з клавіатури.

Л. Бетховен – композитор-симфоніст. При роботі з учнями над сонатами Бетховена я прагнула домагатись усвідомлення студентом сонати як оркестрового твору. В класі ми „оркестрували” кожну сонату. Таким чином, я намагалася розвивати в учнів тембральний, колористичний слух і, до речі, поліфонічне сприйняття гомофонної фактури.

Важливою характеристикою стиля Бетховена є „оманливі” кресендо, які не приводять до форте, а навпаки приводять до піано.

Сонати Бетховена мають дуже чітку побудову. На них я вважаю доцільним виховувати в учня почуття форми, розвивати навички самостійного аналізу виконуваного. Це стосується як побудови твору (фрази, періоди тощо), так гармонійного і змістовного аналізу. Для з'ясування художнього змісту я давала учням завдання дослідити причини створення тієї чи іншої сонати (наприклад, Сонати №№ 8, 14), звертаючись до листів Бетховена та до музикознавчих праць, наприклад, Ю. Кремльова „Фортепіанні сонати Л. Бетховена”.

Прагнучи зорієнтувати учня, який вже досить впевнено оволодів сонатою, у напряму вибору творчого

рішення твору, я пропонувала слухати грамзаписи видатних виконавців сучасності, щоб мати взірєць виконання. Моїм улюбленим виконавцем творів Бетховена, та й не тільки його, є Святослав Ріхтер. Пам'ятаю його приїзди в наше місто, ті аншлаги, які супроводжували його концерти, ті надзвичайні враження, які залишали гастролі видатного піаніста.

Стосовно редакцій. Ми використовували редакції О. Гольденвейзера, М. Мартінсена, А. Шнабеля. Найбільш сприйнятною для учня я вважаю редакцію Гольденвейзера, адже вона була виконана Олександром Борисовичем, перш за все, для починаючих. Редакція Шнабеля більш складна: незвична аплікатура, оригінальна педаль. Її я вивчала з більш розвиненими учнями. А взагалі, треба сказати, на уроці ми створювали „свою” редакцію, відштовхуючись від тих завдань, що я ставила перед учнем, та від рівня розвитку учня та сприйняття ним моїх вимог.

Серед багатьох цікавих книг, присвячених Бетховену та його творчості, я вважаю дуже корисними для учня книгу А. Альшванга та коментарі О. Гольденвейзера до редагованих ним сонат Бетховена. Я завжди радила учням звертатися до цих книг.

Оволодіння творами крупної форми - основний шлях формування музиканта, адже крупна форма – це контрастний тематизм, різноманітна фактура, великий обсяг матеріалу, зрештою, драматургія розвитку образів. Виконання крупної форми виховує в учня вміння розумового осягнення значного за обсягом твору, навички сценічної роботи з великими концепціями, розвиває його виконавський потенціал тощо.

Виконання творів західноєвропейських романтиків, які працювали, орієнтуючись на сучасне фортепіано, справа дуже цікава і вдячна для піаніста, але надзвичайно важка. В моєму класі ми зосереджували увагу на творах

Ф. Шопена, Ф. Ліста, Р. Шумана та інших. З цих авторів пріоритетним для мене як виконавиці був Ф. Ліст. Послідовник творчих напрямів Бетховена, Ліст збагатив фортепіанну музику нечуваними по складності творами.

Я вважаю дуже гарною книгою про Ліста двотомне дослідження Я. Мільштейна. Цю книгу я завжди радила вивчати своїм учням. В цій книзі автор докладно проаналізував життєвий і творчий шлях композитора і виконавця, тому я не буду загострювати увагу на цьому питанні. Скажу одне, виконання творів Ліста вимагає від учня якомога повнішого оволодіння всіма видами техніки.

Пригадую, мій учень М. Дятлов блискуче виконував Рапсодію № 6, де потрібна надзвичайно досконала техніка октавних репетицій.

Значну увагу в роботі з учнями я приділяла вивченню творів російських композиторів. Ми грали багато п'єс С.Рахманінова, прелюдії О. Скрибіна.

Я дуже люблю музику С. Прокоф'єва, в яку закохалася ще в Москві, коли відвідала виставу „Ромео та Джульєтта” у Великому театрі. Ця музика, з її колоритом, барвами, чудовою оркестровкою, незвичним сполученням гармонії, захопила мене. Любов до неї я пронесла крізь все життя, і намагалася прищепити своїм учням. Студенти мого класу грали „Швидкоплинності”, п'єси з сюїт за балетами „Попелюшка” і „Ромео та Джульєтта”, п'єси з циклу „Казки старої бабусі”, Токату, Перший фортепіанний концерт та інші твори.

В роботі над творами Прокоф'єва ми відштовхувалися від „ударного фортепіано” (як влучно визначив прокоф'євський стиль дослідник Л. Гаккель). Це загострене відчуття ритму, особливе сприйняття гармоній тощо.

Твори українських композиторів завжди займали особливе місце в моєму творчому житті. З училищних

років я була знайома з прелюдіями Ревуцького, які тоді мало виконували. Л. Ревуцький – дуже цікавий композитор. Твори композитора мають багато інтонаційно-тематичних витоків: українська народна пісня, народний фольклор, традиції композиторів російської школи, незвичне поєднання різних жанрів в рамках одного твору тощо. Він багато що органічно поєднав в своїй творчості.

З першого дня роботи в училищі я включала в учбовий репертуар учнів твори Ревуцького. Ми грали Гумореску, Веснянку, Пісню, Вальс, цикли прелюдій, Сонату сі мінор – надзвичайну за складністю музику.

Кожного року, в лютому, наш відділ проводить вечори фортепіанної музики Левка Ревуцького, які збирають багато слухачів. Волею долі, з 1977 року наше училище носить ім'я Левка Ревуцького. Ми, піаністи, пишаємось цим. Родина композитора подарувала Чернігівському музичному училищу фотопортрет композитора, який зберігається в методичному кабінеті ПЦК фортепіанного відділу. Це велика честь. Саме з цієї фотографії написано портрет композитора, що знаходиться в Великому залі училища.

Проблема стилістики виконання фортепіанної музики певних авторів – це тема для окремого дослідження. Тому, підсумовуючи, можу сказати, що за роки своєї педагогічної та виконавської діяльності я дійшла висновку, що стилістично вірне виконання музичного твору учнем можливе лише тоді, коли вчитель задіює в роботі комплексний метод навчання. Особливо це важливо в музичній школі, де рівень самосвідомості учня і його потяг до саморозвитку не досить високі. Педагог повинен не лише навчати учня вузько фортепіанної технології, але й виховувати його смак, доносити до учня художній зміст твору, розбурхати уяву учня для створення відповідних художніх образів, виробити в учня навички аналізу форми

твору в цілому і у деталях, навички аналізу гармонії, фактури, мелодії тощо, обов'язково пов'язуючи це з розвитком художнього образу на протязі всього твору.

В фортепіанному класі музичного училища при вивченні з учнем твору я дотримувалась певної послідовності. Коли основні труднощі текстового розбору було подолано, ми працювали таким чином: спочатку я прослуховувала твір у виконанні студента цілком. Виявивши певні недоліки гри, ми робили аналіз виконавських задач, з'ясовували труднощі виконання, знаходили прийоми подолання цих труднощів. Далі учень отримував завдання підготувати матеріали теоретичного змісту, що стосувалися місця цього твору серед інших зразків творчості даного композитора, отримував завдання з'ясувати характерні риси і напрями мистецтва тогочасної доби і їх вплив на творчість даного композитора; з огляду на загальний мистецький та суспільний рух сучасної композиторської доби ми проводили паралелі між музикою твору, що вивчали, і живописом, поезією, архітектурою; з'ясовували особливості творчої біографії самого композитора, розвитку його композиторського стилю тощо. Таким чином я намагалася розширити кругозір учня, викликати в його свідомості асоціативні зв'язки між виконуваним твором і тим культурним середовищем, де творив композитор.

Щоб учень вмів стилістично вірно виконати твір, він повинен сформулювати свої виконавські намагання. Ці намагання, розуміння змісту певного твору залежать від ступеню розвитку загальної культури учня, від ступеню його проникнення в стиль епохи і композитора.

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, interconnected loops and strokes.

СПОГАДИ УЧНІВ ТА КОЛЕГ

Талант – єдина новина,
яка завжди нова
Б. Пастернак

Алла Родіна,
викладач Чернігівського
музичного училища

Однією з найбільш хвилюючих подій в моєму житті був вступ до Чернігівського музичного училища. Я з величезним хвилюванням йшла на іспит, а коли витримала його, Ірина Петрівна Климова згодилась прийняти мене в свій клас.

Роки навчання були щасливими – я мала безцінну можливість спілкування з людиною шляхетною, розумною, талановитою, з людиною, яка навчила мене розуміти і цінувати прекрасне. Для мене вона не тільки прекрасний музикант, але й людина – взірець мого життя. Я чекала і отримувала від неї оцінку своїм успіхам і невдачам, заради неї прагнула бути кращою, добрішою.

Ірина Петрівна тримала себе з нами, учнями, на рівних. Ніколи не подавляла ерудицією, яка була величезною. Навпаки, вона ніби ділилася з нами своїми думками, мов запрошувала до діалогу. Навіть її манера говорити, рухатись, усміхатись – все було невід’ємною частиною педагогічного процесу. Сама атмосфера занять була дивовижною. Тільки-но ми переступали поріг класу, як опинялися в іншому світі, нас охоплювало якесь дивовижно чисте, піднесене почуття, але навчання, що й казати, було інколи нелегким. Наш 16-й клас бачив багато сліз, шлях до досконалості часто прямував крізь терни, адже в роботі, в претворенні своїх мистецьких принципів Ірина Петрівна була безжальною.

Робота над творами в класі Ірини Петрівни проходила по-різному, в залежності від творів, що вивчали, та ступеню розвитку учня. Вона вимагала ясної логіки музичної мови, чітко окреслених фраз. Основою природного фразування в музиці Ірина Петрівна вважала вірне інтонування. Робота над творами, які вивчались з учнями, була кропіткою, філігранно відпрацьовувались всі деталі п'єси. Ірина Петрівна була здатна годинами, з невичерпним довготерпінням домагатися від учня необхідного прийому гри, тембрового різнобарв'я, звукових градацій. Поставивши перед учнями певну виконавську мету, Ірина Петрівна не вважала, що її функції як педагога вичерпані. Вона негайно окреслювала шляхи вирішення цих задач, занурювалася в сутність необхідних пальцевих відчуттів, пробувала різні варіанти педалізації тощо. При роботі над найскладнішими місцями Ірина Петрівна вимагала досконалого знання партій кожної руки. Великого значення надавала виразному виконанню партії лівої руки, яку треба було знати напам'ять. Слід сказати, що Ірина Петрівна завжди прагнула, щоб учні свідомо відносилися до справи. Її методика узасаднювалася, перед усім, на високій вимогливості до учнів.

Пильну увагу Ірина Петрівна приділяла роботі над звуком. Прийоми звуковидобування пов'язувалися з динамічним й штриховим боком виконання. Щоб оволодіти співучою кантиленою Ірина Петрівна вимагала від учня гри легато без педалі, зв'язувати звуки лише пальцями. Жоден момент піаністичних занять, навіть найпростіші вправи, Ірина Петрівна не мислила без кропіткої роботи над звуком. Все в неї так чи інакше пов'язувалося зі звуковим колоритом. Вимагаючи від учнів щоденної роботи над гаммами, Ірина Петрівна звертала особливу увагу на рівність і співучість звуків, на легато. Гами розглядались як живий музичний матеріал.

У вирішенні технічних задач Ірина Петрівна прагнула віднайти причину труднощів, і давала настільки конкретні рецепти подолання труднощів, що найскладніші місця ставали ясними і доволі легко виконуваними. А вдалий підбір аплікатури не тільки сприяв подоланню технічних труднощів, але й у багатьох випадках допомагав вирішувати художньо-образні проблеми.

Працюючи з учнями Ірина Петрівна енергійно ходила по класу, наспівувала вголос, диригувала і постійно поверталася до клавіатури. Завжди за словесним поясненням йшов живий показ на роялі. Більшу частину уроку вона проводила саме так – за другим роялем: граючи окремі, найбільш складні епізоди виконуваного твору, коментуючи виконання учня, пояснюючи, як подолати технічні труднощі. Іноді вона виконувала твір цілком.

Стиль викладання Ірини Петрівни вимагав від учня повного напруження всіх духовних сил, творчого горіння. Вона вміла запалити натхнення навіть в самому пасивному учні, настільки переконливою була сила її впливу. Все що вона демонструвала і говорила було настільки яскравим і переконливим, що не прислухатись до цього було неможливо, адже Ірина Петрівна впливала на учня, в першу чергу, емоційно і артистично, а це, мабуть, і є найбільш дієвий вплив.

Ірина Петрівна вдало складала репертуар учня. Її принцип був таким: частина програми мала відповідати виконавським можливостям студента, а друга – перевищувати ці можливості, тобто слугувати трампліном на подолання нових рубежів.

Людина відкритої душі, вона була щиро прив'язана до своїх учнів і користувалася їх великою повагою і любов'ю. Двері класу і оселі Ірини Петрівни були завжди гостинно відчинені для тих, хто вчився в неї і мав щастя творчого спілкування з нею. Вона захоплювалась

літературою, поезією, театром, живописом, тонким знавцем якого була. Ірина Петрівна – дійсно творча людина, всю себе віддавала служінню музиці, піаністичному мистецтву. І в цьому служінні полягав сенс її буття.

Сьогодні, задаючи собі питання, що ж було головним на уроках Ірини Петрівни, я відповіла би так: вона виводила учнів на новий, більш високий рівень музичного розвитку, відкривала широкі художні горизонти Мистецтва. Спілкуючись з моїм Вчителем, я стала багато що бачити і чути по-іншому. Високий духовний запал, отриманий в класі Ірини Петрівни, і сьогодні продовжує впливати на мене, допомагаючи мені в роботі і житті. І за це я вдячна Долі.

Ірина Петрівна Климова з учнями (крайня праворуч – Алла Родіна)

Валентина Лисенко,
викладач Чернігівського
музичного училища

В дитинстві я, подібно до своїх однолітків мала багато захоплень: малювала, займалася музикою, багато читала, відвідувала різні шкільні гуртки, але мріяла бути геологом. Про професію музиканта я й не замислювалася.

Навчаючись у музичній школі в класі Ніни Федорівни Володимирської, я й не підозрювала, що доля готує мені подарунок – зустріч з людиною, яка допоможе мені обрати фах. На одній з репетицій екзаменаційної програми мене почула Ірина Петрівна Климова. Після репетиції вона спілкувалася з Ніною Федорівною Володимирською і зі мною. Ірина Петрівна переконала мене, що я зможу знайти себе в музиці, і моїх здібностей та підготовки достатньо для вступу до музичного училища.

Після вдало складених іспитів я стала студенткою фортепіанного відділу у класі Ірини Петрівни Климової. Прекрасна піаністка, вимогливий педагог і чуйний вихователь, Ірина Петрівна розвивала в учнях впевненість в тому, що будь-які труднощі, завдяки старанню і наполегливості, можна подолати.

На третьому році навчання я приймала участь у Всеукраїнському конкурсі піаністів в місті Києві, де стала лауреатом Другої премії. Серед членів журі конкурсу була Аріадна Лисенко. Вона почула мою гру і звернула на мене свою увагу. Слід зазначити, що Ірина Петрівна і Аріадна Остапівна були добре знайомі і їх пов'язували не тільки дружні, але й творчі стосунки. Довгі роки професор Лисенко надавала велику допомогу фортепіанному відділу Чернігівського музичного училища в методично-виховній

роботі: проводила відкриті уроки, прослуховування учнів, брала участь у методичних нарадах тощо.

Завдяки високому професіоналізму Ірини Петрівни я отримала в її класі значний рівень знань, умінь і навичок, що дозволило мені, склавши вступні іспити, стати студенткою Київської консерваторії.

Навіть сьогодні, маючи багато років самостійної роботи викладачем училища, я, як і раніше, звертаюся за порадою до Ірини Петрівни, згадую її методи навчання, наслідую їх у своїй роботі.

Валентина Лисенко, колишня студентка

Ірини Петрівни Климової, проводить урок з фаху

Людмила Хусед,
концертмейстер Чернігівського
музичного училища

Поновлення в Чернігові діяльності музичного училища було справжнім святом для музикантів міста, а особливо для нас, учнів музичної школи. Коли я дізналася про початок прийому документів, то одразу ж поспішила до приймальної комісії. Як виявилось, я була першою абітурієнткою, що прийшла здавати документи. Вступні іспити були для мене хвилюючою, але урочисто-піднесеною подією. Я поступила до Чернігівського музичного училища і отримала студентський квиток № 1, який зберігаю і досі.

Моїм педагогом з фаху стала Ірина Петрівна Климова. Незабутніми були роки навчання в класі цього обдарованого викладача, талановитої піаністки і просто прекрасної людини з добрим і щирим серцем. Ірину Петрівну я пам'ятала ще з часів, коли була ученицею Чернігівської дитячої музичної школи. Там я навчалася у класі М.М. Пейсахович, а Ірина Петрівна була завідувачкою фортепіанного відділу. Ще тоді вона вражала надзвичайною інтелігентністю, завжди була файно, зі смаком вдягнена, усміхнена та привітна. А як вона грала!

Довгий час Ірина Петрівна була концертуючим викладачем. Нас, своїх учнів вона також задіювала в концертній роботі. Я дуже часто виступала і у військових частинах, і в Будинку офіцерів, і на підприємствах, і в музично-драматичному театрі, де брала участь в концерті, присвяченому відкриттю театру. Разом з прекрасним духовим оркестром Чернігівського Вищого військово-авіаційного училища льотчиків під орудою чудового диригента Григорія Борисовича Кункіна я виконувала

Першу частину Концерту для фортепіано з оркестром Е. Гріга.

В класі Ірини Петрівни я вивчила безліч цікавих творів. В ансамблі з нею грала Концерти для фортепіано з оркестром Мендельсона, Аренського, Сен-Санса. Звичайно, в пам'яті залишились, здебільшого, твори, які я грала на концертній сцені: „Політ джмеля” Римського-Корсакова, дуже багато мініатюр Гріга, п'єси Шумана, прелюдії Скрябіна, Рахманінова, твори Прокоф'єва тощо. Запам'ятався мені один з „екстремальних” виступів. Учні класу Ірини Петрівни давали звітний концерт після закінчення 1961-1962 навчального року (першого навчального року відновленого музичного училища) у приміщенні старої філармонії. Було запрошено багато гостей, в тому числі наші колеги з Гомеля. Під час мого виступу, коли я грала „Запрошення до танцю” К. Вебера, раптово згасло світло. Незважаючи на це, я не спинилась, а дограла п'єсу до кінця у повній темряві, за що була нагороджена бурхливими оплесками публіки та вдячним поцілунком Ірини Петрівни.

Звичайно, я мріяла про подальше навчання в консерваторії, але доля склалася так, що я залишилася працювати в училищі концертмейстером, про що зовсім не жалкую. Адже моя творча співпраця з Іриною Петрівною продовжувалася; вона стала для мене не лише вчителем та колегою, але і справжнім другом. До її порад я завжди прислухалася, її побажання сприймала як поштовх до дій і завжди була їй вдячна за це. Для мене особисто педагогіка Ірини Петрівни полягала в залученні до творчості. Грати поряд з нею було великою честю для студента і вимагало неабиякого рівня майстерності, що досягалося невпинною працею.

Ольга Глінка,
викладач ДМШ № 2

Мені поталанило навчатися в класі І.П. Климової багато років – вона була моїм викладачем у музичній школі (тоді єдиної в місті), а коли було відкрито музичне училище, Ірина Петрівна, яка очолила фортепіанний відділ, не покинула своїх шкільних учнів, а довела їх до випуску. Ті її учні, які обрали музику справою свого життя, вступали до музичного училища і продовжували навчатися в класі Ірини Петрівни. Серед таких учнів була і я. Ірина Петрівна багато років викладала в училищі, де виховала ціле сузір'я викладачів по класу фортепіано.

Я пам'ятаю Ірину Петрівну молодю, дуже привабливою і енергійною жінкою. Ми дуже її любили і поважали, однак, відверто кажучи, завжди побоювалися, бо Ірина Петрівна була вибагливим викладачем, дисциплінованою і принциповою людиною і від нас, своїх учнів, вимагала працелюбності і чесного відношення до своєї справи. Вона завжди казала нам, що, насамперед, треба бути порядною і чесною людиною, а вже потім гарним професіоналом. Ці слова були її життєвим кредо, і я їх запам'ятала назавжди.

З перших років навчання вона привчала своїх учнів уважно ставитись до авторського тексту, ретельно вивіряла і проставляла аплікатуру, справедливо вважаючи грамотно розібраний текст тим підґрунтям, на якому базується вся подальша робота над музичним твором. Кожний новий твір детально, такт за тактом, опрацьовувався на уроці, жодна помилка щодо аплікатури, ритму, артикуляції не проходила повз увагу Ірини Петрівни.

На уроках Ірини Петрівни було завжди цікаво, вона пояснювала і грала дуже емоційно та темпераментно. Це

сприяло виробленню в учнів здатності до слухового уявлення і творчого мислення, без яких робота над художніми образами неможлива. Ірина Петрівна дуже індивідуально підбирала репертуар для кожного учня і обов'язково його програвала, питаючи про наше враження. Вона грала так яскраво, що я не пам'ятаю жодного твору, який би мені не сподобався. Після її показу хотілося скоріше оволодіти твором і виконувати його так, як це робила Ірина Петрівна. Вона була граючим викладачем – виступала с сольними номерами в концертах, грала з оркестром і багато акомпанувала. І ми, її учні, намагалися не пропустити ці виступи, пишаючись, що навчаємося у такого викладача.

Поряд з розвитком творчих здібностей учнів, Ірина Петрівна багато уваги приділяла їх технічному розвитку, без якого зростання піаніста неможливе. Ми дуже вправно грали всі без винятку гами, технічні вправи і багато різноманітних етюдів. На літні канікули ми отримували завдання оволодіти великою кількістю етюдів, п'єс, творами великої форми та поліфонії. Виконання літньої програми суворо контролювалося.

В класі Ірини Петрівни всі любили ансамблеву гру, вона рано залучала нас до акомпанементу, а навички читання з аркуша, набуті в школі, мені потім дуже стали в пригоді в подальшому навчанні і роботі.

Ірини Петрівна - щира людина, вона любила нас і ми це відчували. Нам, учням, дуже подобалося приходити до її затишної оселі, де нас завжди пригощала солодощами її мама Катерина Іванівна, а Ірини Петрівна саджала нас на канапу і давала в руки велику і важку книгу старого видання про Великий театр з чудовими ілюстраціями і фотографіями. Вся кімната нам здавалась блакитною, як небо, від барв великого килима, що займав всю стіну. На

душі було дуже хороше, і ми, юні музиканти, відчували свою наближеність до музичного мистецтва.

Я низько вклоняюся своєму Вчителю і дуже вдячна Ірині Петрівні за її любов і відданість фортепіанному мистецтву, яку вона зуміла передати нам, своїм учням.

22.03

ЧЕРНІГІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ

17.00

ЧЕРНІГІВСЬКЕ МУЗИЧНЕ УЧИЛИЩЕ

КОНЦЕРТ

УЧНІВ КЛАСУ ВИКЛАДАЧА ФОРТЕПІАННОГО ВІДДІЛУ
ЧЕРНІГІВСЬКОГО МУЗИЧНОГО УЧИЛИЩА

І.П. КЛИМОВОЇ

I відділення

Бетховен – Соната № 8, I ч.

Бетховен – Концерт № 2, I ч.

Бетховен – Соната № 7, I ч.

Бетховен – Концерт № 3, I ч.

II відділення

Прокоф'єв – „Наваждение”.

Косенко – Мазурка.

Кабалевський – Прелюдії.

Шостакович – Прелюдії.

Кабалевський – Рапсодія.

Штогаренко – Поема.

ВИКОНАВЦІ:

І.Дюка, І. Парасюк, Л. Єрьоменко,

І. Віннікова, О. Глінка, Н. Веріна,

Л. Куровська, Н. Полетаєва, І. Кукушкіна

Початок о 17 год.

Вхід вільний

Дирекція

Віктор Субачев,
народний артист України,
викладач Чернігівського
музичного училища

Хочу поділитися живими і приязними спогадами про творчу співпрацю з Іриною Петрівною Климовою, прекрасним музикантом, людиною великої душі.

Наша співпраця розпочалася приблизно з середини 70-х років. Вечорами в її затишній квартирі в присутності її мами, людини високої культури, проходили наші бесіди про творчість того чи іншого композитора. Після обміну думками ми починали репетицію. Особливо нас з Іриною Петрівною вабив багатий світ творчості С. Рахманінова. Вона дуже чутко відчувала надзвичайні гармонії і творчі намагання великого композитора. Багато було проспівано романсів С.Рахманінова, оперу „Алеко”. Це були незабутні хвилини...

Ми багато працювали і над піснею. Ніколи не забуду наш концерт в місті Києві в Спілці композиторів. Це був дуже відповідальний виступ, зал був переповнений глядачами, і, звісно, там було багато українських композиторів. І ми з Іриною Петрівною гідно виступили, публіка нагородила нас бурхливими оплесками. Незважаючи на те, що була зима, глядачі подарували нам величезний букет квітів і подякували за наше мистецтво.

Неодноразово наш дует з Іриною Петрівною мав виступи в залі Чернігівської обласної філармонії, де нас завжди супроводжував успіх. Я дуже вдячний долі за співпрацю з чудовим музикантом І.П. Климовою і схиляюся перед її мистецтвом.

Григорій Кункін,
викладач Чернігівського
музичного училища

Мені випала нагода творчо співпрацювати з Іриною Петрівною Климовою в період підготовки духового оркестру Чернігівського Вищого військово-авіаційного училища льотчиків до конкурсу військових оркестрів Київського військового округу, який проходив під головуванням народного артиста СРСР Натана Рахліна.

Взагалі, духовий оркестр за часи свого існування пройшов великий шлях. В наш час духові оркестри існують не лише для військових. Духова музика лунає у святковій процесії, в кожному народному святі, в місцевому парку тощо. Високого рівню сягнув професіоналізм духових колективів, зокрема очолюваного мною духового оркестру училища льотчиків, в наш час. Велику роль в цьому, на мою думку, відіграла наша співпраця з чудовим музикантом, прекрасною піаністкою І.П. Климовою. Разом з нею нами були виконані Концерт для фортепіано з оркестром № 3 Л. Бетховена (І ч.), Концерт для фортепіано з оркестром № 1 П. Чайковського (ІІІ ч.), Концерт для фортепіано з оркестром Е. Гріга (І ч.), Концерт для фортепіано з оркестром А. Кос-Анатольського (І ч.). Виконання цих надзвичайно важких творів значно піднесло рівень майстерності оркестру. Хочу зазначити, що для виконавського почерку І.П. Климової були характерні глибока ліричність, проникнення в задум автора, бездоганний смак, шляхетність втілення задумів. Виконання Ірини Петрівни вражало природністю фразування, співучістю, глибиною і красою тону, досконалою педалізацією, тонким колоритом тощо.

Ірина Петрівна задіявала у концертній діяльності оркестру своїх учнів. Так, студентка ІV курсу Людмила Паливода виконувала з духовим оркестром

військового училища Першу частину Концерту для фортепіано з оркестром № 2 С. Рахманінова. Саме з цим твором ми виступали в вищезгаданому конкурсі військових оркестрів. Блискуче виконання Концерту отримало схвальний відгук Натана Рахліна. Також з оркестром виступала Людмила Хусед, яка виконувала Першу частину Концерту для фортепіано з оркестром Е. Гріга. Слід згадати, що І.П. Климова неодноразово нагороджувалась грамотами командування Київського воєнного округу, керівництвом Військового училища, обласною адміністрацією. Творча співпраця з прекрасною піаністкою і прекрасною людиною залишила у мене гарні спогади.

В ПОЛОНІ МУЗИКИ

Все життя її було пронизане звуками. Ліс сприймала вона як величезний злагоджений оркестр, цех заводу, де працювали її батьки, звучав для неї урочисто і велично.

Ранок завжди співав інакше ніж вечір. Він найчастіше вторив їй. Наспівував ту пісню, яка була в її серці, яку вона чула давно-давно. Від кого? Від берізки? А може й від сонця? І так хотілося їй переказати ту пісню мовою музики. (...) Довга, нелегка, повна напруженої праці дорога оволодіння музикою. Бо скільки зусиль, крім таланту, потрібно докласти, щоб не тільки вивчити музику і техніку її виконання, а й захопити своїм розумінням цієї музики слухачів, для яких вона існує. Цей будинок на вулиці Авіації зветь „співаючим”. Як не заглушають звуки стіни, вони все ж виринають на волю, привертають увагу. А всередину ввійдеш – опинишся в полоні музики.

У цій аудиторії двоє. Викладач Ірина Петрівна Климова про щось зосереджено розповідає. Може вчить „граматиці” музичної мови? А, може, помітивши неточності, вчасно виправляє ученицю? Вона суворий екзаменатор „Труд музиканта – величезний труд, – любить повчати. Він не допускає жодного дня перерви.” (...)

„Комсомольський гарт”. – 1968. – 12 жовтня.

Н. Малісов

^{†*} З метою уникнення повторів статті наведені зі скороченнями.

РАДІСТЬ ВІДКРИТТЯ

Визначною подією в культурному житті Чернігова стало відкриття у 1961 році музичного училища. Тут вже багато років навчає своїх вихованців викладач Ірина Петрівна Климова – скромна, щира людина. Велика ерудиція, інтелект, тонкий художній смак допомагають знаходити вірний ключ до кожного учня. Викладачка вміє збудити їх фантазію, привчити до самостійності, націлити на вершини мистецтва. Недавні випускники Валентина Лисенко і Микола Дятлов продовжують навчання у Київській державній консерваторії імені П.І. Чайковського. Чимало років ми знали Ірину Петрівну і як чудового концертмейстера обласного музично-драматичного театру імені Т.Г. Шевченка. (...)

Ірина Петрівна виступає з концертними програмами. Виконавиця вміло розкриває зміст музичних творів. На таких концертах байдужих не буває. З однаковою майстерністю грає Бетховена і Шопена, Чайковського і Скрябіна, Рахманінова і Прокоф'єва, Шостаковича і Кабалевського... Особливо вдається „Місячна соната” Бетховена та „Револьюційний етюд” Шопена.

Мистецтво піаністки знайоме багатьом любителям музики Придесення. Передає вона його людям і через своїх учнів. (...)

Недавно, на огляді творчості дитячих музичних шкіл Чернігівщини, Ірина Петрівна слухала юних музикантів – учнів тих, кого сама вчила. Слухала і в кожному виконавцеві впізнавала себе, свою незгасну любов до прекрасного.

„Деснянська правда”. – 1970. – 7 червня

П. Зуб

В УСІ ПОРИ РОКУ

Чарівний і вічний зв'язок людини з природою. Вдивляєшся у природу, і в тобі народжується бажання творити музику, слухаєш музику – і в уяві зринають знайомі картини природи. Змінюються пори року – осінь, зима, весна, літо, а ти не можеш точно визначити, яка ж краща: кожна полонить своєю неповторністю.

Для Ірини Петрівни Климової всі пори по-своєму прекрасні. Проте осінь вона любить найбільше. Для неї це пора здійснення мрій і сподівань. З особливим душевним трепетом підходить вона першого вересня до будинку по вулиці Авіації і, піднявшись по східцях, не просто відчиняє двері музичного училища, а відкриває першу сторінку нового твору, котрий разом зі своїми учнями створюватиме протягом усього навчального року.

Ірина Петрівна – музикант і педагог, людина проста й скромна, чуйний вихователь і наставник учнів, які щойно переступили поріг вимріяного учбового закладу, і тих, котрі наступного літа зіграють в училищі останній акорд. Ось через ці прощання літо для І.П. Климової мало присмак смутку.

Цього року минає тридцять літ, як молодий музикант приїхала у Чернігів. (...)

На очах Ірини Петрівни відбудовувався Чернігів. Святкували новосілля юні музиканти, відкрилося музичне училище, в якому вона ось уже 19 років завідує фортепіанним відділом. На її пам'яті відкривались дитячі музичні школи в райцентрах. І в кожній з них працюють нині випускники училища, її колишні вихованці...

Учні завжди наслідують своїх наставників, ось чому І.П. Климова не обмежується суто педагогічною діяльністю. Вона часто виступає в училищі, філармонії, в райцентрах як виконавець творів Баха, Чайковського,

Бетховена, Рахманінова, Лисенка, Скрябіна, Хачатуряна. Останнім часом концертує разом зі своєю колишньою ученицею, випускницею Львівської консерваторії, яка теж викладає в училищі, І.Л. Вінніковою.

Найкращий доказ талановитої роботи викладача – те, що її випускники, закінчивши училище, успішно навчаються в консерваторіях. І, звичайно ж, великою радістю є те, що повертаються вони після вузу в училище чудовими фахівцями – музикантами й педагогами.

Стрункою смолянокосою дівчиною прийшла колись в клас Ірини Петрівни Валентина Лисенко. Нині ж, по закінченні Київської консерваторії, сама вже одинадцять років навчає у рідному училищі молодих піаністів. Викладачем стала й Ірина Дюка. Навчаючись у Львівській консерваторії, вона всі роки пам'ятала слова Ірини Петрівни про невичерпність можливостей техніки гри, про музику як засіб пізнання і вираження душевного стану людини, про магічну силу творів Рахманінова й Скрябіна.

Найсвітліші слова вдячності адресують своїй наставниці колишні учні, що вже стали педагогами. Йдуть листи з Березни, Гончарівська, Брянська, Харкова, Києва. Як діти не забувають матір, так вдячні учні не забувають свою колишню вчительку. (...)

„Деснянська правда”. – 1980. – 14 листопада.

О. Гученко

ЗВУЧИТЬ МУЗИКА РАХМАНІНОВА

Нову цікаву програму, присвячену 40-річчю Великої Перемоги, показали викладачі Чернігівського музичного училища імені Л.М. Ревуцького І.П.Климова та її колишня учениця І.Л. Віннікова.

Цей фортепіанний дует п'ятий рік радує слухачів, знайомлячи їх з чудовими творами класичної і радянської музики у жанрі фортепіанного ансамблю. Своє завдання педагоги бачать у музичному просвітництві, що є невід'ємною часткою музично-естетичного виховання підростаючого покоління.

Аудиторія, перед якою виступають І.П. Климова та І.Л. Віннікова, різна, їх слухачами були робітники Чернігівської фабрики музичних інструментів, вихованці дитячих музичних шкіл у різних районах області.

Нову програму склали твори С. Рахманінова.

– Вибір творів Сергія Рахманінова не випадковий. Рахманінов – видатний російський композитор. Перебуваючи далеко від Батьківщини, тяжко хворий, у важкий для нашої країни час воєнного лихоліття він давав концерти у фонд допомоги Червоній Армії. Це був патріотичний акт. Рахманінов не міг залишатися байдужим до долі Батьківщини, на яку віроломно напала фашистська Німеччина. Мистецтво видатного композитора глибоко національне, воно дороге і зрозуміле кожній радянській людині.

Піаністкам вдалося передати мелодійне багатство і щедрість почуттів натхнених сторінок рахманіновської лірики, яскравий темперамент і емоційний заряд заключних частин сюїт.(...)

„Деснянська правда”. – 1985. – 8 травня.

ПОРА РОЗКВІТУ

Цей будинок по вулиці Леніна в Чернігові знає, мабуть, кожен житель міста над Десною. Рано вранці і пізно ввечері з його відчинених вікон лине музика. Здається, вона живе тут завжди. А поселилася музика в цьому домі 25 років тому, коли було утворене Чернігівське музичне училище. 25 років... І для людини, і для навчального закладу – чудова пора розквіту, коли вже багато чого вмієш і все ще в тебе попереду.

Завтра училище святкуватиме свій ювілей. Разом з колективом цю дату відзначають понад 1300 його випускників і громадськість міста, бо в його житті участь музичного училища дуже помітна.

Нема в області жодної музичної школи, де б не працювали випускники училища. Вони очолюють провідні колективи художньої самодіяльності, виступають палкими пропагандистами музичного мистецтва, носіями культури.

Сьогодні в училищі працює більше ста висококваліфікованих викладачів. Половина з них – колишні його випускники.

На знімку ми бачимо одного з провідних викладачів навчального закладу Ірину Петрівну Климову і її колишніх вихованок, які нині працюють поруч зі своєю наставницею. За роки роботи у Чернігівському училищі Ірина Петрівна навчила майстерності гри на фортепіано близько 50 чоловік, а скільки радості від зустрічі з високим мистецтвом фортепіанної музики подарувала піаністка численним глядачам, виступаючи в концертах на сцені обласної філармонії, театру. (...)

„Деснянська правда”. – 1986. – 1 червня.

**Ірина Петрівна Климова та її колишні учениці: Інна Віннікова,
Лариса Куровська, Валентина Лисенко, Алла Родіна, Ірина Дюка,
Людмила Хусед, Інна Пономаренко.**

Бібліографія:

1. Ігумнов К. Про творчий шлях... // В зб. Піаністи розповідають. – Вип. 2. – М., 1984. – 239 с.
2. Рейнгальд Б. Як я навчала Еміля Гілельса // В зб. Видатні піаністи-педагоги про фортепіанне мистецтво. – М., 1966. – 315 с.

ПРО АВТОРА

Олег Бадалов закінчив Чернігівське музичне училище ім. Л.Ревуцького у 1995 році. Навчався у Ніжинському державному педагогічному інституті ім. Миколи Гоголя на музичному факультеті (клас фортепіано доцента В. Розен), де розпочав науковий пошук під керівництвом завідувача кафедри диригентсько-хорової майстерності, кандидата педагогічних наук, доцента

Ж. Володченко. Закінчив з відзнакою фортепіанний факультет Харківського державного інституту мистецтв ім. І. Котляревського (клас заслуженого діяча мистецтв України, професора Т. Веркіної та лауреата Міжнародних конкурсів, старшого викладача І. Денисенко). Довгий час співпрацював з народним артистом України, лауреатом Національної премії України ім. Т. Шевченка, професором В. Палкіним у складі камерного хору Харківської обласної філармонії.

Під керівництвом завідувача кафедрою хорового диригування Харківського інституту мистецтв професора В. Палкіна Олегом Бадаловим були виконані наукові розвідки з питань виникнення та розповсюдження професійної музичної освіти в Україні, результати яких були опубліковані в збірках наукових праць Харківського інституту мистецтв та Харківської державної академії культури у 2000 та 2002 рр.

Науково-популярне видання

Бадалов Олег Павлович

Ірина Петрівна Климова

Редакційна колегія: Суховерський В.М. – голова,
Васюта О.П., Грищенко П.В., Борисова Є.А., Бадалов О.П.
Комп'ютерний набір і верстка Раєвич Л.М.

Підписано до друку 06.05.2004 р.
Формат 84 x 108 x 1/32
Об'єм друк. арк. 3,68
Наклад прим. 150

Чернігівська ОУНБ ім. В.Г.Короленка
14000 м. Чернігів, проспект Миру, 41

